

Locuinti'a Redactorului:

si

Cancelari'a Redactiunii:

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literarin, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretinlu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu. . . 15 fl.

Pentru Romanii'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia
Unu esemplariu costâ 10 cr.

Revista diurnalistica.

Generalulu Tûrr si legea despre natiuni.

Sub titlulu acestu-a cetimu in „Zukunft“ urmatioriulu articlu:

„Cu privintia la conflictele escate in unele sectiuni ale dietei ungare, cari desbatu proieptulu de lege in caus'a natiuniloru, generalulu Tûrr, care trece de supraliberalu, si-a luat aventulu intr'unu articlu, a admonè asià dîcendu parlamentulu Ungariei, sê de natiuniloru d'in Ungari'a totu ce pretinde dreptatea si ecuitatea, fâra de a se tîrgui si a esitâ multu. Acé-st'a e una frasa, care suna forte liberalu, si a atrasu asupra-si atentiunea nostra. Dar ide'a fundamentala a numitului articlu aprovisiunatu in mesura mare cu cuvinte in florilate, graviteza cu totulu in alta parte, de câtu a face dreptate nemagiariloru, si acést'a ni-o documenteaza tota sentintia acelei elucubratiuni, orisi câtâ ostendela si-a datu autorulu a neobtrude punctulu sêu de vedere obiectivu, parte prin tonulu stilisarii sale parte prin documintele ordinate dupa bun'a sa parere.

Atare incercare, nedemna de unu barbatu adeveratu liberalu, basata pre contradictiunea naturei causei, prin urmare basata numai pre insielatiune, provoca respunsu resolutu. Dreptatea si ecuitatea sunt midiloce preservative, cari le rechiamu totu omulu, indata ce statulu sêu legalu e alteratu.

D'in partea generalulu Tûrr aru fi fostu unu actu frumosu de simpatia, deca in momentulu, candu se stipelera una lege despre interesele de vietia ale diferiteloru natiuni, aru fi facutu atenti pre tribunii poporulu magiaru la procederea loru nedrepta si i-aru fi provocatu la dreptate adeverata, cu deplina taria a autoritatii sale si cu seriozitatea corespundictoria situatiunei. Dorere, atare nesuintia nu descoperimu in dlu Tûrr. De una miie de ani, scrie democratiulu generalu, natiunea politica in Ungari'a e cea magiara. — Acestu-a e unu neadeveru etnograficu! Se scie, câ ide'a de a formâ una natiune politica „magiara“ se tiene de imperiulu utopieloru, intocmai ca formarea unci „natiuni“ austriace. Ba nici aceea nu stâ, câ natiunea politica in Ungari'a aru fi fostu de secle cea magiara. Că-ci pana in patrariulu primu alu seclului presinte una parte mare a nobilimei, care singura faceâ „natiunea, vorbiâ slavenesce si romanesce, si erâ slava si romana, cea mai mare parte erâ germana, si limb'a magiara o vorbiâ numai cu sierbii si sierbitorii sêi! Pentru ce dara falsificarea istoriei, candu totu omulu pote refutâ acést'a denaturare.

Dlu autoru afirma, câ catenele privilegiiloru, cari restringeau multe pretinsiuni indreptite, s'au frantu inca in periodulu antemartialu; asta afirmatiune era-si parascesce terenulu relatiuniloru reale istorice. Nu numai numitele catene, dar' si alte legature stau la dispusetiunea guvernulu magiaru, spre a face poporeloru neoposibila gustarea libertâtii regulate, legale. Ungari'a singura si regatulu triunitu in specie dau mii de exemple pentru afirmatiunea mea. E adeveratu, câ magiarii n'au rapitu limb'a croatiloru, serbiloru, slovaciloru, romaniloru si germaniloru d'in Ungari'a, dar' numai d'in caus'a, câ pre langa tote fortariile loru n'au avutu puterea morala, de a li luâ limb'a.

„Ungari'a imparte fratiesce cu Croati'a guvernamentulu autonomu“ — e a dou'a frasa liberala a generalulu nostru. De si pote cuvintele acestea n'au de scopu o batjocura absoluta, totu-si contienu o idea curiosa despre „fratietate“, in câtu noi ne-amu aperâ cu mane cu picioare in contr'a ori-carei veleitati, de a intrâ in asemenea referintia de fratietate cu dlu autoru.

Dlu generalu dechiaru, câ e neoposibile a constringe pre unu cetatianu alu tieiei, ca pre langa limb'a sa materna sê mai invetie inca si alta limba; principiulu acestu-a era-si e forte frumosu, ecuitabilu si dreptu. Dar' câtu de mare trebuie sê fia suprinderea cetitoriului, candu vede, câ dlu autoru pretinde necesitatea neconditiunata, ca unu serbu, care vre a fi aplicatu la unu municipiu serbescu, sê scie si limb'a magiara. Nime nu va negâ, câ e de dorigu, ca negotiele inalte de statulu, sê se conduca câtu se pote in una limba; dar' acést'a nu e necesitate absoluta, pre cum vedemu in Elveti'a; si atunci unita-

tea limbistica trebuie restrinsa la categoriile cele mai inalte de oficiu. Er' compunerea legiloru exclusivu numai in una limba, la popore atâtu de poliglote, pre cum sunt cele d'ntre Carpati si Dunare, nu e nici practica nici ecuitabila, si mai putienu drepta. Una lege tradusa d'in originalu in idiom'a municipiulu de siguru câ nu va perde nimicu d'in puterea sa, eschide ori-ce sila si usioreza esecutiv'a in mesura insemnata.

In câtu pentru romanii d'in Serbi'a si pentru ciangâii d'in Romani'a, la cari aviseza generalulu, aceste minutiose enclave, cari au trecutu preste procesulu de amalgamare cu majoritatea poporatiunei, nu potu fi determinatorie pentru popore, cari numera milione, posedu drepturile loru fundate in istoria, au cultur'a loru propria, si stau in atingere nemediata cu confratii sêi despartiti de d'insii numai prin relatiuni politice.

Ide'a generalulu, de a presintâ constitutiunea magiara mai liberala de câtu cea americana, e una temeritate, care se pote atribui numai unui Curtiu. — Celu putienu pentru a servâ bun'a cuviintia politica, ar' trebui omulu sê abdîca de incercarea, a comparâ drepturile unui „statu“ americanu cu ale unui comitatulu d'in Ungari'a. Asiè inse tota argumentatiunea liberalulu magiaru e una fartiâ ridiculosa!

Prin escomtarea parerei sale despre procedur'a legelativei magiare in afacerile legii natiunali, generalulu a avisatu la pertratarea screntita a acestui obiectu de mare insemnata, dar' nu s'a potutu aventâ la una parere drepta si unica salutaria pentru tiera. Cu atâtu mai tare trebuie sê regretâmu, câ nici unu barbatu de colore liberala a lui Tûrr, candu e vorb'a de interesele natiunali, n'are vointi'a seriosa, n'are consciintia chiara si parere corespundictoria tempelului despre referintiele factice, si inse-si la caracterele respectabile ale natiunii magiare in punctulu acestu-a, pasiunea orba si partialitatea invinge preste convingerea pacica, preste dreptatea onesta si preste adeverulu moralu.“

„Gaz. Nar.“ asemena persecutariile d'in Prag'a cu scenele d'in Varsiovi'a in anulu 1862. „In noemyre in Prag'a, dice numitului diurnu, in lun'a 11 de la inaugurarea erei noue libere sub guvernulu unui ministeriu esitu d'in sinulu opusetiunei „liberale“, polit'a ocupa besericele si aresteza omenii, cari porta velu de doliu, — i-aresteza cu una energia cu multu mai mare, de câtu a desvoltatu in 1866 la apropiarea prusiloru! Chiar' candu Boemi'a ar' urmari planulu de a se rumpe de Austri'a, atare furia in contr'a semneloru de doliu ar' fi numai „una secatura minutiosa“, care numai ar' iritâ inimele. Sêu dora boemii voru incetâ, de a cugetâ la batai'a de pre muntele albu, deca li-se opresce a portâ velu de doliu pre peleria? Sêu se clatina constitutiunea d'in diecemvre, deca se tiene in Prag'a unu requiem? Schmerling n'a fostu mai liberalu de câtu Giskra, si totu-si s'a lasatu de persecutiunile sale d'in Galiti'a in 1861 si 1862, candu a vediutu, câ acelea n'au nici unu resultatu! Si dieu guvernulu lui Schmerling n'a perdutu prin aceea nimicu d'in autoritatea si tari'a sa! Argumentulu, câ miscarile boeme aru fi periculose, pentru câ sunt provocate de Rusi'a, n'are nici unu pretiu. Insi-si centralistii nu credu, câ Rusi'a ar' agitâ in intrulu monarciei austriace; si apoi in fine nici nu le pasa. Cum ar' potè regimulu sê spriginesca in Galiti'a tocmai acea partida, care stâ mai aproape de Rusi'a? Tem'a si periclele acestea sunt numai fantasie. Pre „cehi“ s'au trebuie sê-i taiati in ola, sêu sê-i impacati. Dar' Windischgrätz a moritu si Haynau nu mai traiesce! Prin urmare trebuie sê ve resoluti la a dou'a alternativa. Tunurile si usarii sunt rele argumente despre eminenti'a constitutiunii d'in diecemvre.“

Independinti'a constitutiunale a Transilvaniei *).

I.

Sê cercetâmu, deci, drepturile istorice a le Transilvaniei, si raportulu juridicu in care se gasesce acé-

*) A se vedè nr. 161.

sta tiera fatia cu Ungari'a si cu provinciile ereditarie a le Austriei.

Tier'a ungresca erâ deja supusa casei absburgice, putienu dupa batai'a fatale de la Mohaci, care se intemplase la anulu 1526.

Èra Transilvani'a se bucurâ de independinti'a, de suveranitatea sa, sub domni alesi d'in sinulu sêu, carii, de asemenea domniloru tiereloru Romane, se recunosceâ de tributari ai Portei otomane.

Dupa lupte neincetate de mai doue secle, in fine, Transilvani'a, ostenita, in fapta inca de pre la a. 1688, cadîu si ea, sub protectiunea casei absburgice. Èra la a. 1699, prin art. I. alu tratatulu de Carlovitiu, recunoscu si Port'a faptulu indeplinitu, adeca trecerea Transilvaniei sub stapanirea si puterea acelei case domnitorie.

Inse precum Ungari'a, da asemenea Transilvani'a nu s'a supusu fâra conditiuni.

Conditiiunile ce s'au stipulatu pentru Transilvani'a, suntu de asemenea natura si valore cu acele ce s'au stipulatu pentru Ungari'a. Esenti'a loru stâ intru ace'a, câ Transilvani'a, sub domnirea casei absburgice este unu statulu independinte atâtu de Ungari'a, câtu si de celelalte tiera a le casei domnitorie. Adeca, Transilvani'a cu tote aceste-a tiera, stâ numai intr'o unire *personale*.

Lamuritu sunt espuse aceste drepturi a le Transilvaniei atâtu in **Diplom'a sacra** a imperatulu Leopoldu I, de la 1691, Charta magna a Transilvaniei, câtu si in asiè numit'a Resolutiune Alviintiana de la 1693, de asemenea in Sanctiunea pragmatica, si mai alesu in decretule comitieloru de la 1790.

Intru inceputu cas'a austriaca pretindeâ numai dreptulu de protectiune a sup'a Transilvaniei, acestu dreptu inse numai de câtu: Nolentes volentes proteget vos sua Maiestas. *Vreli nu vreti, Maiestate Sa are se ve protega.* Èta cum se adresau solii imperatulu câtra Transilvani. Prin decretulu comitieloru de la a. 1688 de la Fagarasiu, tier'a si-reservâ dreptulu liberei alegeri a Principelului sêu. „Libera principum electio Transilvanis relinquatur“ suna acea lege sêu Decretu. — Imperatulu Leopoldu propunea atunci Transilvaniloru, câ Principele loru sê se numere intre principii imperiulu Romanu, si Transilvani'a intre staturile acestui imperiu. — In Transilvani'a inse pre atunci de abiè se gasiâ unu barbatu, care sê cunosca consecintiele unui asemenea actu. — Si, pote spre norocirea loru, Transilvanii nmai d'in nepricepere nu se invoira la o asemenea incorporare in Germani'a. — In insa-si diplom'a Leopoldina de la 4 decembre, 1691, fundamentulu drepturiloru Transilvaniei consacratu prin atâte-a juraminte de credintia d'in partea tieiei si d'in partea Domnitoriloru pana la a. 1848, in insa-si acesta Diploma, Apafi II se recunosce de principe alu Transilvaniei. Inse acestu netrebnicu resignâ la a. 1699 pre langa o pensiune de 12 mii fl. pre anu, si de atunci dreptulu de alegere incetâ, recunoscandu-se imperatulu de principe alu Transilvaniei.

Imperatulu Leopoldu prin Diplom'a de la 1691, art. I, se obligâ de a observâ tote constitutiunile si legile Transilvaniei. Prin urmare,

1) Ce se tiene de *guvernu*, in puterea art. II, III, VI. Transilvani'a, dupa datin'a de mai nainte, si-va avè guvernulu sêu adeca consiliulu intimu alu principe-lui; de asemenea guvernatoriu si cancelariu supremu; militi'a Transilvaniei va avè generariulu sêu. Guvernatoriu si consiliarii intimi, cancelariulu, precum si mai marii comitateloru, administrativi si judecatoresci, voru fi alesi dupa usulu de mai inainte, si intariti de câtra domnitoriu. Dupa art. IV la tote functiunile publice se voru aplicâ numai Transilvani indigeni.

2.) Ce se tiene de *puterea legislativa*, in virtutea art. III si IX, comitiele sêu diet'a remane dupa usulu vechiu; se va celebrâ in totu anulu; domnitoriulu si-reserva dreptulu intaririi.

Èta cuprinsulu esentialu alu Diplomei Leopoldine de la 1691.

Inca in comitiele de la 1722, se acceptase Sanctiunea pragmatica „abolindu-se tote legile si datinele de mai innainte, cari decretetza; sêu indica dreptulu liberei alegeri a principiloru tieiei, sêu vre-o legatura a Transilvaniei cu Turcii.“ Èra prin Decretulu comitieloru de

Proieptu de lege

despre egal'a indreptatire a natiunalitatilor, dupa testulu comisiei centrale.

Egal'a indreptatire, de care se bucura cetatanii Ungariei de ori-ce natiunalitate, si fara diferentia, in privinta drepturilor politice si cetatiansci, cade sub dispusetiuni anumite numai in privinta intrebuintarii in oficiu a limbelor usuate in tiera, si numai intr'atata, in catu recere unitatea tierei, posibilitatea si oportunitatea guvernarii si a administratiunii, pre cum si postulatele justitiei rapedi si punctuale. Tocmai pentru acest'a :

§. 1. fa-car uicetatiuanu alu tierei i-este iertatu a inmanu in limb'a sa materna esibitele adresate comunei proprie, derogatorii besericesci si iudectiunii, organeloru acestoru-a si guvernulu de statu. In esibitele adresate altoru comune si iudectiunii, seu organeloru loru, are a intrebuintia seu limb'a oficiala de acolo, seu limb'a protocolaria a respectivei comune si iudectiunii, seu un'a d'intre limbele loru protocolarie. Usulu limbei pre terenulu legelatiunii lu-reguleza §§ 14 si 21.

§. 2 In adunările comunale, besericesci si iudectiunale fa-care d'intre cei indreptatiti a vorbi si-pote intrebuintia liberu limb'a sa materna.

§. 3. Pre cum a statu pana acum in voi'a fa-carui cetatiuanu singuraticu alu tierei, asiè compete si pre viitoriu totoror comuneloru, besericeleloru si comuneloru besericesci dreptulu, de a si-infiintia institute de invetiamentu inferiore, midi-locie si superiore, d'in midi-locie proprie seu pre calea asociatiunii. Spre scopulu acestu-a, si spre scopulu infiintarii altoru institute pentru inaintarea limbei, artiloru si sciintieloru, agriculturii, industriei si comerului, cetatiuanii singurateci ai tierei se potu aduna in societati si reuniuni, sub inspectiunea guvernulu, potu face statute, si potu procede in sensulu statuteloru intarite de guvern, potu aduna unu fondu de bani si lu-potu administra era-si sub inspectiunea guvernulu si corespunditoriu recerintieloru legale ale natiunalitatii loru. Institutele de educatiune, si alte institute infiintiate in modulu acestu-a, — scolele inse numai sub conditiunea observarii prescrizeloru, cari reguleza instructiunea publica — sunt egalu indreptatite cu institutele de statu de asemenea calitate si de rangulu egalu. Limb'a instituteloru private si a reuniuniloru o statorescu fundatorii. Pentru societati si institute infiintiate de societati in privinta usulu limbei, sierbescu ca indreptariu dispusetiunile § ului 1.

§ 4. Comunele besericesci potu statori dupa placu limb'a, in care se se duca cartile si se se administreze afacerile besericesci, pre langa sustinerea drepturiloru superiiorloru sei; asemenea potu statori in scolele loru limb'a de instructiune, intre marginile legii scolare.

§. 5. Corporatiunile si derogatoriile mai inalte besericesci si-determineza inse-si limb'a desbateriloru, a protocolulu, a conducerii negotieloru si a comunicatiunii cu comunele loru besericesci; in atari casuri, in cari iudectiunile besericesci ca iudectiunii, si-substernu protocolulu guvernulu tierei pentru inspectiunea suprema, deca acelea nu sunt compuse in limb'a oficiala a statulu, trebuie se se trameta si una traducere magiara. Deca beserice si derogatorie supreme besericesci comnca un'a cu alt'a, au a intrebuintia limb'a oficiala a statulu seu limb'a acelei beserice, cu care comunica.

§. 6. Iudectoriile besericesci superioare si supreme au se intrebuintieze, in esibitele adresate guvernulu statulu, limb'a loru de manipulasiune seu cea protocolaria si colateralu limb'a oficiala a statulu, in esibitele adresate iudectiuniloru : limb'a statulu, seu un'a d'in limbele protocolarie, deca suntu mai multe; — comunele inse au se intrebuintieze, in tote atingerile loru oficiali cu guvernulu statulu seu fatia cu iudectiunile loru proprie, limb'a oficiala a statulu seu limb'a loru propria de manipulasiune, era fatia cu alte iudectiuni : un'a d'in limbele protocolarie a le respectivei iudectiunii.

§. 7. Adunările comunale si-alegu ele inse-si limb'a protocolaria si de manipulasiune.

§. 8. Oficialii comunali au a se folosi, in coatingerile cu locuitorii comunei, de limb'a acelor'a.

§. 9. Comunitatea pote folosi, in esibitele adresate iudectiunii ei proprie, organeloru acestei iudectiunii si guvernulu, limb'a statulu seu limb'a sa propria de administratiune, era in esibitele adresate altoru iudectiunii si organeloru acestoru'a, limb'a oficiala a statulu seu un'a d'in limbele iudectiunii respective.

§. 10. Protocolele iudectiuniloru se duc in limb'a oficiala a statulu, pre langa acest'a inse ele se potu duce si in fie care limba, care o poftese de limba protocolaria celu putienu a 5-a parte a membriloru comitetulu, seu corporatiunii care represinteza iudectiunea. Ocurendu divergentie in deosebitele teste, testulu ungurescu decide.

§. 11. Pre terenulu administratiunii interne, oficialii iudectiuniloru au a se folosi de limb'a oficiala a statulu; in catu inse acest'a ar' fi impreunata cu greutate practica pentru o iudectiune seu alt'a, ori pentru unulu d'intre oficiali, se se pota folosi exceptionalmente si de ore care limba protocolaria a iudectiunii; inse raporturile si actele loru au de a se trameta si in limb'a statulu, de cate ori consideratiuni a supr'a inspectiunii de statu si a administratiunii publice o pretindu acest'a.

§. 12. Derogatorii iudectiuniloru au a se folosi, in atingerile loru, oficiali cu comunele, conventele, iudectiunile mai inalte besericesci, reuniunile, institutele si particula-

rii de sub sfera activitatii loru oficiali, in catu se pote de limb'a acestoru d'in urma.

§. 13. Intre sine si scrisorile adresate guvernulu, iudectiunile se folosesc de limb'a oficiala a statulu, inse colateralu voru potè intrebuintia si ori care limba, care o folosecu in protocoalele loru.

§. 14. Fia-carele locuitoriu alu tierei, in casurile candu, fara intrevenirea vre-unui avocat, ori ca acuatoriu, acuatoriu, seu petitiunatoriu, in persona seu prin vre-unu mandataru alu seu, rechiama seu e in dreptu de a rechiama scutulu legiloru si ajutorulu iudectiunale, este indreptatitu a se folosi :

a) inaintea iudectoriei comunitatii sale, de limb'a sa materna,

b) inaintea iudectoriei altei comune, de limb'a administratiunii seu protocolulu respectivei iudectiunii.

c) inaintea iudectoriei d'in cerculu seu propriu, de limb'a manipulasiunii interne, seu protocolaria a comunitatii sale proprie;

d) inaintea altoru iudectorie, fia aceste d'in iudectiunea s'a propria seu d'in una iudectiune straina, va ave a se folosi de limb'a protocolaria a iudectiunii, de carea se tiene iudectoriei a respective.

§. 15. In casurile §-ului 14 judele decide acus'a si recursulu in limb'a acusei seu a recursulu; ascultarea (acuatoriu), martoriloru, oculatele si alte actiuni iudectoresci atatu in procedur'a procesuale (civila), catu si criminala, pre cum si in procedur'a afara de procesu (necontro-versa), judele le face in limb'a partideloru procesante, respective a personeloru ascultate; protocoalele pertratariloru procesuale inse le duce in limb'a aceea, care o alegu partidele procesante cu invoire reciproca d'intre limbele protocolarie ale iudectiunii. Deca in asta privinta nu s'ar' potè face invoiela, atunci judele pote duce protocoalele pertractarii in un'a d'intre limbele protocolarie ale iudectiunii, dar' e obligatu a explica partideloru cuprinsulu loru (protocoaleloru), deca e de lipsa si cu ajutorulu unui inteprete. Totu asiè e obligatu judele, a explica, respective a inteprete partideloru si documintele mai insemnate ale procesulu, deca acelea ar' fi compuse intr'o limb'a pre care un'a seu alt'a d'intre partidele procesante nu o intielegu. In interesulu partidei, care are a fi citata, conclusulu de citatiune se va concepe in limb'a ei materna, deca acest'a se va potè erui cu de grab'a; altcum inse in limb'a comunei, in care locuesce partid'a, care are a fi citata, seu in limb'a oficiala a statulu. Conclusulu iudectorescu se va concepe in limb'a protocolulu de pertractare, judele inse e obligatu, a anuntia, respective a lu-edu fia-carii partide si in limb'a care o va dori partid'a, in catu limb'a acest'a e un'a d'intre limbele protocolarie ale iudectiunii, de care se tiene judele.

§. 16. In tote procesele, in cari legea constringe pre partide, se se represinte prin avocat, limb'a pertractarii, a scripteloru procesuale si a resolutiuniloru iudectoresci e limb'a oficiala a statulu. Conclusulu de citatiune inse trebuie conceputu si in limb'a materna a partidei, care are a fi citata, asemenea si protocoalele despre ascultarea martoriloru si despre oculate sunt a se concepe in limb'a ascultatiloru cu privire la advocatii, cari pana la publicarea acestei legi nu au dusu procese in limb'a oficiala a statulu, precum si la tribunalele, cari nu se servescu de fatia de limb'a oficiala a statulu, se va mantienè pana la regularea tribunaleloru de prim'a instantia prassea d'in vigore.

§. 17. In casu de apelatiune, judele este indetoratu a midiloci fara de amenare ex offo traducerea in limb'a magiara si substernerea acteloru traduse deodata cu cele originale, atatu cu privire la procesu catu si la bucatile alaturate, cari servescu de base actulu de acuatoriune si de aperare, in catu aceste nu aru fi concepute in limb'a oficiala a statulu seu nu aru fi traduse prin partide in modu autenticu. Spre acestu scopu se voru sistemisa traducatori pre spelele statulu la resiedintele oficiali a le iudectiuniloru, conformu recerintieloru. La publicarea resolutiuniloru tribunaleloru apelatorie, cari au a fi concepute in limb'a oficiala a statulu, judele de prim'a instantia alu procesulu va procede, la dorint'a partideloru, in intielesulu §-lui 15.

§. 18. In afacerile, cari se tienu de competint'a tribunaleloru cambiarie, in interesulu creditulu publicu, limb'a procesulu va fi limb'a oficii le a statulu.

§. 19. Iudectoriile basericesci si-voru determina ele inse-le limb'a oficiala si de manipulasiune.

§. 20. La iudectiunile si derogatoriile pentru registrele funduarie, in interesulu creditulu publicu inca va fi a se intrebuintia limb'a oficiala a statulu; cu tote aceste-a, resolutiunile si ostrasele (ceste d'in urma in traducere autentica) voru fi a se administra partideloru, la dorint'a loru, inca si in ore-care-va d'intre limbele protocolarie a le iudectiunii.

§. 21. Limb'a oficiala a tribunaleloru denumite prin regimu este eschisivu limb'a statulu.

§. 22. In casu candu privatii, basericele, societatile private, institutele private pentru educatiune si comunele fara de dreptu municipale, nu s'aru servi de limb'a oficiala a statulu in instantiele loru adresate regimulu, va fi a se alaturu catra testulu natiunalu magiaru alu resolutiuniloru relative la asemenea instantie inca si una traducere in limb'a respectivei instantie.

§. 23. Determinatiunea limbei de instructiune in institutele de invetiamentu, infiintiate deja seu cari au a se infiintia dupa recerintie de statu se tiene in catu neci una lege nu dispune despre acesta — de agondele ministrulu instructiunii publice; considerandu inse ca, d'in punctulu de vedere alu culturii generali si alu buna-starei comuni, resultatulu

la 1743 acea Sanctiune se confirmu si pentru Transilvania intocmai precum se facuse acest'a pentru Ungaria printr'unu articulu de la 1723.

Tote drepturile fundamentale a le Transilvaniei s'au explicatu si s'au intaritu inca si mai multu prin decretule cele memorabile a le comitiiloru de la 1790.

Art. V. alu decreteloru de acestu anu dice: „*Maiestatea sa si succesorii sei voru guvernà Transilvania conformu legiloru ei proprie, era nu dupa chipulu cum se guvernà provinciile ereditarie*“; totu acestu articulu dice, ca Transilvania este unu principatu „*de sine statatoriu si neaternatu de alta tiera*“ (per se subsistens, et ab alio regno independens Principatus Transilvaniae).

Art. VI. dice: „*poterea de a face legi, de a abrogà si de a le interpretu autenticu este comune principelului si dietei*.“ Era „*poterea esecutiva*, dupa art. VII, o va exercitã principele dupa intielesulu legiloru, asiè dara usulu patenteloru se va restringe la publicarea numai a celoru conforme legiloru.“

Art. VIII. dice: „*Dreptulu de a inchiaia tractate si de a trimite soli, este unu dreptu rezervatu principelului; inse la casu candu s'ar' inchiaia tractate cu strainii despre trebii atingatorie de Transilvania, Maiestatea sa se va suatù si cu guvernulu Transilvaniei, va ascultu si reflexiunile Dietei, si inchiaiandu-se pacea o va publicu Dietei. La numirea soliloru, Maiestatea Sa va fi cu luare a minte si asupr'a Transilvaniloru, cu deosebire la numirea agentiloru d'in ambele Principate*.“

Ce se tiene de sanctiunea totoror acestoru drepturi; „*apoi principele indatu ce primesce frenele guvernulu, in poterea sanctiunii pragmatice, emite unu rescriptu prin care asigura pre tiera despre tote drepturile ei, cu deosebire despre drepturile cuprinse in diplom'a lui Leopoldu I, si acesta asigurare, dupa ce primesce de la tiera omagiulu de credintia, o intaresce prin comisariulu seu si cu juramentu de credintia*.“ Art. II de la 1790.

Èta lineamintele constitutiunii si independintiei Transilvaniei.

De unde, in scurtu, urmeza ca Transilvania are guvernulu si legislatiunea sa propria, Principele o guvernà dupa legile sale natiunale, nu dupa modulu cum guvernà alte tiera a le sale. Principele este indetoritu „*de a nu suferi neci cea mai mica derogare a drepturiloru acestui principatu care este de sine statatoriu si neaternatu de alta tiera*.“ Transilvania, in privirea poterei sale guvernamentale, legislative si esecutive, totu atatu este de independinte de Ungaria, pre catu este de Tirolu seu Salzburg. Singur'a legatura ce existe intre Transilvania de o parte, si intre Ungaria si tote celelalte tiera ale casei absburgice de alta parte, este unirea personale. Precum independint'a constitutiunale a Ungariei se intaria prin juraminte de credintia atatu d'in partea regelui catu si d'in partea tierei, de asemenea se intaria si independint'a Transilvaniei prin juraminte de credintia d'in partea tierei si d'in partea principelului ei.

In legile Transilvaniei pana la 1848, despre raporturile Transilvaniei cu Ungaria numai atatu stã, ca la anulu 1688 se decretu : „*ca se se faca dreptate pretinsiuniloru celoru juste ce au Transilvanii in tier'a unguresca*.“ Era la anulu 1790. se decretu : „*ca Transilvania se nu pota fi silita a se incorporu cu tier'a unguresca*.“ M-i gasimu in punctulu XXI alu Resolutiunii Alviintiane, ca „*cancelariu de curte a Transilvaniei se fa de totu deosebita de a tierei unguresci*.“ (prorsus separata). Departe de a fi Transilvania in vre o unire cu Ungaria, ea se gasesce cu acest'a intr'unu procesu internationalu pentru districtele ce se intindu pana in Tis'a, cari de facto sunt incorporate cu Ungaria, si cari de jure sunt a le Transilvaniei.

Inse, d'icu unguirii, daca Transilvania a fostu statu de sine statatoriu si neaternatu de Ungaria pana la anulu 1848; apoi la acestu anu, Transilvania a incetatu de a fi o tiera, si-a pierdutu si numele si existintia, s'a incorporatu cu Ungaria, desfacandu-se intr'unu numeru de districte a le tierei unguresci. Sè vedemu.

Ne vedemu siliti a presintu onoratalulu publicu proieptulu lui Horváth-Kerkápoli, nu mai scimu, in a trei-a seu in a patra editiune. Elu fu impenatu cu cate-va modificatiuni, firesce necesitali, mai anteu in comisiunea de 40 esmisa in cestiunea natiunale, dup'ace'a se mai selintira cate-va constructiuni in sectiuni, apoi lu-trase pre calapodu dlu Deák, — si in fine lu-intortocara referintii celoru 9 sectiuni intr'uniti in sectiunea centrale, in catu trebuie se te miri de paciinti'a acestoru domni, cu care au luat unu paragrafu d'in midilocu si l'au asediatu mai la capetu, era altulu de la capetu l'au virftu mai catra inceputu si asiè mai incolo. Inse ori cum lu-sucira elu este totu Horváth-Kerkápoli, totu proieptulu originalu alu ministeriulu ungurescu, si-lu publicamu acì de nou, pentru ca elu fu pusu pre mes'a dietei in acesta tiesetura, si asiè inodatu si carpitu se va luà si sub desbateru, inca pote mane poimane, de, nu se va lasà cum-va pana dupa desbateru „*Articululu de lege despre uniune*.“

instrucțiunii publice este totodată și scopul suprem al statului, ministrul este îndatorat să se îngrijă, ca cetățianii să se potă cultiva în vecinătatea țienutului ce lu locuiește în institutele de stat și în limbă lor maternă până atunci, până ce se începe instrucțiunea mai înaltă academică.

§. 24. În institutele de învățământ al statului, mîlciocle sîu mai înalte, cari există sîu se voru infintia în țienuturi unde se întrebuințiază mai multe limbe decât ună, sînt să se infintiază catedre de limbă și literatură pentru fiecare d'intre aceste limbe.

§. 25. Limbă de propunere la universitatea țierei este cea magiara; cu toate acestea, în cătu nu aru exista încă, se voru infintiază catedre pentru limbele întrebuințiate în țiera și pentru literele lor.

Titlul Austriei

Pentru viitoriu s'a statoritu prin urmatoriul autograf al mîlestatii sale către bar. Beust :

Iubite barone de Beust ! De-ora-ce corespunde referințelor constituționale nou ordinate, ca în actele mele suverane și anume în tratatele de stat, cari se voru încheia în numele meu cu poturile străine, sî se întrebuințiază titlaturile și numirile convenite, voi țiu'mea este, ca în esordiu acestor tratate, unde se va inscrie person'a mea ca parte contractantă și ca mandant, titlul meu pre viitoriu sî se întrebuințiază în urmatori'a formă : „*imperatul Austriei, regele Boemiei etc. și regele apostolicu alu Ungariei*“ ; după aceea în contestul tratatului sî se întrebuințiază una formă scurată, adoptată usului diplomaticu, anume titlul : „*imperatul Austriei și regele apostolicu alu Ungariei*“ ; după aceea numărul : „*Maiestatea sa imperatului și regele*“ sîu „*Maiestatea sa imperaticească și regesca apostolică*“.

Mai departe pentru numărul totalității regatelor și țierelor întrunite constituționalmintă sub sceptrul meu sî se întrebuințiază alternativu espressionile : „*monarhia austromagiara*“, și „*imperiul austromagiaru*“.

Ția să a comunică această resoluțiune a mea cu consiliul ministerial al regatelor și țierelor mele reprezentate în senatul imperial, și cu ministeriul meu magiaru, și să a dispune cele necesare, pentru ca espressionile și numirile corespunditorie titlului modificat sî se notifice prin misiunile mele în staturile străine, și sî se introducă uniform în actele de dreptu publicu și diplomaticu.

Vien'a, 14 noemvre 1868.

Franciscu Iosifu m. p.

Diet'a Ungariei.

Siedint'ia d'in 14 noemvre a casei reprezentantilor.

Presiedinte: Carolu Szentiványi; notariu: Alexandru Bujanovics.

Cetindu-se protocolul șiedintiei de ieri, după o mică disputa se primî în testul sîu originale.

După anuciarea scrisorilor încurse s'a cetitu proiectulu de lege relativu la inarticularea actului de impacatiune între Ungari'a și Croati'a, care primindu-se preste totu și în detaiu se va ceti'a trei'a ori în șiedint'ia de mane (domineca) la 12 ore, pentru a fi supusu unei votări definitive.

Iosifu Hosszu presinta unu proiectu de lege relativu la regularea referințelor transilvane. Acestu proiectu de lege, formandu una opiniune separată facia cu proiectulu de lege presintatu în șiedint'ia de ieri prin ministrulu internelor, se va tipari și distribuî membrilor camerei.

Urmă apoi pertratarea budgetului ministeriului pentru interne.

Pusetiunile directiunii centrale se primira conformu propunerei comisiunii budgetarie în sum'a de 320 mil florinti.

Conclusulu de decisiune alu comisiunii de sub punctulu 2 a produsu pucina disputa. Comisiunea atribuindu caus'a intardierii sistemului necorespunditoriu d'in vigore, este de opiniune a se provoca ministeriulu, ca sî emendeze cătu mai curendu acestu sistem.

Paulu Nyári dorește, sî se provoche ministeriulu spre presintarea unui proiectu de lege pentru emendarea sistemului d'in cestiune.

Paulu Szontágh (d'in Nógrád) afla, că spesele directiunii centrale sunt preste mesura pre mari, în proportiune cu cele d'in Transilvani'a.

J. Szlávy, secretariu de stat, observa ca acolo există încă locuțiențiele, a le caroru spese nu sînt scurte între spesele directiunii centrale; d'in contra, în Ungari'a toate organele administratiunii publice sînt concentrate.

Cas'a primî opiniune comisiunii.

Pentru guvernulu d'in Clusiu, în intielelul propunerei comisiunii, cas'a votă 123 mil florinti.

La pertratarea speselor pentru comitate, cercuri, districte și scaune, Sztojakovics și Dimitrieșco dorește, ca sî se inscrie acî și cerculu de Nagykikinda; această dorire înse nu se primî.

Se escă una disputa mai lungă a sup'ra spese-

loru judiciali pentru cetățile libere regesci. Opiniunea comisiunii este urmatori'a :

După ce cetățile au doveditu de o dată cu substernerea speselor judiciali, că spesele politiali și pentru inchisori se acoperu d'in cassele lor proprie, sî se voteze sum'a preliminară de 690 mil florinti.

Franciscu Deák propune, sî se provoche ministeriulu financiarulu și comisiunea budgetaria, ca sî se presinte unu proiectu pentru suplenirea speselor cetăților neregesci, fără scaderea sumei, carea este de lipsa pentru spesele de asemene natură a le cetăților regesci.

Alexandru Sztojakovics propune, ca cele 30,000 fl., statorite d'in partea guvernului pre anulu curinte pentru spesele judiciali a le cerculu Nagykikinda, sî se acopere d'in cass'a statului, și ca dota-reă preliminară de 6.500,000 fl. pentru comitatele, cercurile și districtele magiare, sî se radice la 6.530,000 florinti.

Alexandru Csiky primesc întră toate propunere-lui Franciscu Deák.

Ludovicu Geduly cere, ca sî se voteze cetățile Posoniu pentru anulu venitoriu 26,000 fl., și sî se dăe una desdaunare ecuitabilă cu privire la spesele judiciali și de administratiune.

M. Jendrassik dîce că ori-ce cetate, fia ea liberă regesca, au neregesca, a avutu dreptulu de a-si manipula ea însăși aceste venituri, prin urmăre pote pretinde ca sî se întoracă, dacă și-a împlenitu detorinț'ia.

Nicolau Kiss este de parerea, că obiectulu d'in cestiune numai atunci ar' admite una discussiune mai d'apropo, dacă comisiunea și-va face propusetiunea pre basea motiunii lui Deák.

Demetriu Horváth crede, că toate propusetiunile facute de Deák și Somssich în favorulu cetăților regesci, nu se voru pertrată acuma, ci această cestiune se va incredintia comisiunii financiare.

C. Németh dorește ca cestiunea cetăților sî se pertrateze odată în totă estensiunea ei și sî se statoricea temeiulu pre carele voru avè a capetă ajutoriu pentru acoperirea speselor lor judiciali.

Finindu-se discussiunea a sup'ra acestui obiectu, camer'a primî motiunea lui Deák.

Intre spesele administratiunii generali, pusetiunea de sub punctulu 10 produse câte-va schimbări de cuvinte.

Acestu punctu este în raportulu comisiunii asiè :

10. Pentru teatrulu nationalu în 1869	54,000 fl.
„ „ „ „ 1868	54,000 „

Comisiunea a propusu pentru ajutorirea musiciei vocali și instrumentali de la teatru 50,000 fl., și pentru fondulu de pensiuni alu teatrului 8000 fl., în suma 58,000 fl.

Milosiu Dimitrievich dorește, ca sî se voteze pentru teatrulu nationalu serbesc unu ajutoriu de 5000 fl.

S. Nikolics spriginesce această dorinț'ia.

Paulu Nyári consentiesce așiderea, înse sub titlulu : „*pentru teatrulu serbesc d'in Neoplant'a*“.

Franciscu Deák dîce, că diversele pareri se voru potè discută cu ocaziunea pertratarei cestiunii nationali. Natiune politica este nedespartit'a natiune magiara; totu ce se face în numele Statului, trebuie sî decurgă în limb'a magiara. După parerea lui înse acestu principiu nu se pote aplica la teatru. Vorbitoriulu nu voiesce a urmă altu principiu în cestiunea natională, decât dreptatea. Vorbitoriulu nu i pasa, că membrii unei-a sîu altei nationalități în cătu sunt îndestuliti, ci în cătu lu-multiamesce pre d'insulu sentiulu de dreptate. Este de parerea, sî se dăe sîu fiasce-carui teatru ajutoriu, sîu nece unui-a.

În fine elu dorește, sî nu se primesca nece această este în proiectu, nece această ce s'a propusu. Voiesce sî se sterga totu, că-ai elu nu dorește a spriginî neci una nedreptate, nece chiar' atunci, cându ar' provenî ce-va folosu d'in ea. (Aprobare generală.)

B. Wenkheim și Lónyay observa, că acî nu e vorba de unu ajutoriu pentru teatru, și că sub titlulu acestu-a și după ratiunamentulu lui Dimitrievich ori-ce teatru provinciale ar' potè sî pretinda ajutoriu.

Dimitrievich și-apera propunerea; între aperare marturisescă că teatrulu serbesc d'in cestiune înca nu există.

La această descoperire Paulu Nyári și-retrage propunerea; și cas'a voteza cu majoritate însemnată proiectulu comisiunii.

Cele-l-alte pusetiuni se primira fără vre-o dispută.

Sum'a de 767,000 fl. menita pentru pensiuni, nefind discutată, a remasu suspinsă.

Siedint'ia se disolve. Mane la 12 ore se va țienè șiedint'ia în caus'a obiectului indicat mai sus.

Siedint'ia d'in 14 noemvre a casei magnatilor.

Se continuă pertratarea procedurii civili și se

primescu §§ 119—489 cu putiune modificatiuni. Primindu-se și cei-a-l-alti §§, șiedint'ia se închide la 2¼ ore.

Siedint'ia d'in 15 noemvre a casei reprezentantilor.

Presiedinte: Salomonu Gajzágó; notariu Alexandru Bujanovics. D'in partea regimului: ministrulu-presiedinte c. Iuliu Andrassy.

Cetindu-se protocolulu șiedintiei trecute, Patay amintesc, că motiunea sa făcută în șiedint'ia de ieri, nu s'a indusu în protocolu.

Presiedintele observa, că rechiamatoriulu sî-si presinte motiunea formulată asiè precum a fostu propusă, și apoi se va primî în protocolu.

Presiedintele anuciă după această câte-va petitiuni, cari se adresara comisiunii petitiunarie.

Paulu Somssich presinta una petitiune a invenițiilor d'in Kaposvár. Se îndrumeza la comisiunea petitiunaria.

Ordinea d'flei: Votarea definitiva a proiectului de lege relativu la actulu de impacatiune între Ungari'a și Croati'a, Slavoni'a și Dalmati'a, și inarticularea lui în sensulu §-lui schimbatu, 66.

Cetindu-se proiectulu de lege, presiedintele propune a se dîce, pentru a încungiu ori-ce confusiune, în locu de : „*Diet'a Ungariei*“ și „*diet'a Ungariei și a țierelor socie într-unite cu dîn'să*“ : „*Diet'a Ungariei*.“ Se primesc. Presiedintele pune întrebarea pentru votisare; cas'a primesc prin scolare proiectulu preste totu.

ROMANIA.

Domnului Directore alu dinariului Romanulu.

Domnule !

În unu articlu ce vi s'a tramisuu d'in Ardelu și pre care l'ati publicat în foia de la . . . octovre, sub titlulu : *Misiunari și emisari unguresci în Romania*, se dîce : „*Aici (în Bucuresci) dn. protopopu Veszely facu visita și dlui Vasilie Alexandrescu Urechia, care lu primî cu totă onorea, éra fiindu vorb'a și despre instrucțiunea publică, și dete unu exemplariu d'in Buletinulu instrucțiunii pentru ca sî se informeze d'in acell'a*“.

Éca, domnule Directore, cum urmă împregiurarea : Intr'o dî (nu-mi aducă aminte care anume) d. Dr. Veszely mi-a fostu presintatu de onor. secretariu alu episcopiei catolice d'in capitală. Eu, sciind de mai înainte d'in isvore secure că ce misiune îndeplinesc d. Dr. Veszely și alții în unele d'in satule romane de relegea catolică, mai alesu preste Milcovu, m'amu creditu datoriu sî aretu dlui Doctore, că deca n'a fostu împedecatu de guvernulu Romanu, Dsa și cei-l-alti în îndeplinirea secretei dlora chiamari, nu este că-ai nu scie, credu eu, cu ce misiune amblau prin sate, ci că-ai vol sî le arete, că în Romania există în adeveru libertate și că departe de a inventa, cum se face în patri'a dlui Veszely, misiunari secreti politici, fictivi, guvernulu romanu nu se teme nici de cei reali . . . Bine ar' fi, dîceam dlui Dr. Veszely, ca sî se practice totu asià libertățile și în Transilvani'a.

D. Veszely mi-a spus, că ceea ce l'a interesatu, éra cercetarea pentru satele catolice. Atunci i-amu dîsu, că documintele necesarie pentru școle le potea află în anuarele și buletinele școleroru, că-ai noi publicam cele ce facem și nu avem de tainuitu nimica! . Ar' fi de doritu numai ca sî nu facă și vecinii nostri sub mant'a șanta a relegei propagande politice.

Cu vorbe în sensulu acestor'a și cu totă urbanitatea convenită, amu oferitu dlui dr. misiunariu buletinulu instrucțiunii publice și ne-amu despartitu. Câte-va șeptemane după aceea primî ca schimb de curtenire de la dsa d'in Ardelu Milcov'iă lui Benkó, pe care esprimasem dorinț'ia de a o cumperă, deca s'ar' află la cine-va în Ardelu.

Această e domnule Directore, esplicatiunea ce trebuiă sî dau rendurilor ce me privescu d'in articlulu foiei dvostre mai sus citate.

V. A. Urechia.

Varietati.

* * (Germani, romani și slavi.) Desvoltarea flotei comerciale a celor trei grupe principale de popore depinde în parte de la situatiunea lor geografică, și slavii, unu poporu continentalu agricultorulu, în asta privinț'ia se afla în pusetiunea cea mai nefavorabilă. Deca impartim naile Belgiului între romani și germani, ale Austriei între germani și slavii, și deca computam flota turcescă și cea grecescă la a slavilor, va sî dîca în casulu acestu-a la a rusiloru, resulta urmatoriile date :

Poporele germane.

Marea-Britania	5.852,473 cădi
Staturile-Unite	4.310,778 „

Germania	1.331,631
America britica	1 070,000
Norvegia	770,500
Olanda	538,676
Suedia	355,044
Austria (diometate)	155,200
Danemarc	160,278
Australia	116,685
Belgiu	17,754
Sum'a:	14,585,039 cădi

Poporele romane.

Francia	1.008,054 cădi
Italia	707,788
America romana	585,503
Ispania	395,270
Coloniele spaniole	161,614
Portugalia	82,504
Belgiu (diometate)	17,755
Sum'a:	2,963,618 cădi

Poporele slavone.

Rusia	399,930 cădi
Austria (diometate)	155,201
Grecia	300,000
Turcia	182,000
Sum'a:	1,037,131 cădi

Lungimea liniilor ferate.

(in kilometre.)

Poporele germane.

Marea-Britania	24,621 kilometre.
Germania	14,455 "
Staturile-Unite	59,377 "
Austria (diometate)	3,152 "
America britica	4,040 "
Coloniele germanice in Asia	5,660 "
Staturile scandinave	2,525 "
Elvetia	1,295 "
Belgiu (diometate)	1,283 "
Australia	855 "
Niderlandia	1,049 "
Coloniele de la Capu	109 "
Sum'a:	116,421 kilometre.

Poporele romane.

Francia	19,908 kilometre.
Ispania	5,110 "
Italia	4,840 "
America romana	2,743 "
Belgiu (diometate)	1,283 "
Portugalia	700 "
Algeria	44 "
Sum'a:	29,628 kilometre.

Poporele slavone.

Rusia	4,494 kilometre.
Austria (diometate)	3,153 "
Turcia	286 "
Sum'a:	7,933 kilometre.

Telegrafele.

Poporele germane.

Marea-Britania cu colonie	71,136 kilometre.
Staturile-Unite	88,495 "
Germania	23,996 "
Tierele scandinave	12,347 "
Austria (diometate)	9,835 "
Olanda cu colonie	5,793 "
Elvetia	3,559 "
Belgiu (diometate)	1,750 "
Sum'a:	218,881 kilometre.

Poporele romane.

Francia cu colonie	35,421 kilometre.
Italia	15,735 "
Ispania	10,003 "
America romana	5,009 "
Romania	3,204 "
Belgiu (diometate)	1,750 "
Portugalia	630 "
Sum'a:	71,852 kilometre.

Poporele slavone.

Rusia europeana si asiatica	36,484 kilometre.
Austria (diometate)	9,835 "
Turcia si Serbia	7,196 "
Grecia	501 "
Sum'a:	54,016 kilometre.

Recapitulare.

	Flota	Linie fer.	Telegrafe
Poporele germane	14,585,039	118,421	218,881
„ romane	2,963,618	29,628	71,852
„ slavone	1,037,131	7,933	54,016

Datele acestea sunt compilate spre a compara preferintile spirituale ale grupelor etnice; elementul roman pare a fi scurtat in favorul celui german, ce se vede si d'in aceea, ca Elvetia e insirata intre tierele popoarelor germane, de si contine 31% locuitori romani.

*(Armat'a austro-magiara) pre piciorul de resboiu va fi compusa in urmatoriul mod. Infanteria: 80 regimente de linie si 7 batalione de cate 4 companie cu cate 300 fetiori, la olalta 672,000 fetiori. Venatori: 33 batalione cu 4 companie la 300 fetiori, la olalta: 39,600 fetiori; sum'a totala: 711,600 fetiori. — Cavaleria: 14 regimente de usari, 14 reg. dragoni si 13 ulani, regimentului la 7 escadrona, la olalta: 51,600 fetiori. Doue regim. de geniu la 4 batalione si unu regim. de pioneri la 5 batalione; la olalta: 12,400 fetiori. Mai incolo 12 reg. artileria la 12 baterie, la olalta cu artileria tehnica, escadronul pentru transportu, trup'a sanitaria etc., la olalta 24,400 fetiori; asié dara in totalu 800,000 fetiori.

*(Foia „Osten.“) Numerulu d'in urma, 45, alu foiei septeminarie politice „der Osten“, edata in Vien'a de dlu Bresnitz, se distinge éra-si prin o multime mare de materie interesante, pre cum sunt: Austria, Ungaria si Serbia, d'in senatulu imperialu, epistole despre starea exceptiunala in Boemia, confederatiunea democratica a Orientelui; Mazzini, centrulu polon in Baselu si generalulu Langiewicz; Turcia tenera; libertatea turcesca de presa, pacificarea Bulgariei,

despre situatiunea d'in Oriente, comunicari originale intersante d'in Vien'a, Belgradu, Carlovitiu si Bucovina; rubric'a economica contine unu articlu forte insemnatu despre principiile noue, numai acum santiunate de maiestatea sa imperatulu, cu privintia la reformele in cultivarea cailoru.

Pre langa tote aceste „Der Osten“ consta pre unu patriu de anu numai 1 fl. 50 inclusive portulu postal. — Ne tieniemu de detorintia nationala a recomand' acésta foia in deosebit'a atentiune a publiculu romanu cetitoriu, cu atatu mai vertosu ca-ci e uniculu d'intre diurnalele germane, care a imbratísiatu cu caldura caus'a natiuniloru apesate si neindreptatíte d'in Austria si anume a romaniloru. Atacati si infestati de intreg'a diurnalistica germana si magiara, ne face o mare mangaiare, candu vedemu, ca totu-si se mai afla unu organu, care in midiloculu torintelui dualisticu si-a sciutu serv' nedependint' a convingerei si are si curagiulu de a o apera si valid' in fati'a lunei. Mai departe acésta foia se ocupa deosebi, de interesele popoarelor d'in Oriente, pre cum areta si titlulu ei, si staruesce a inform' partea apusena a Europei despre justele nesuntite ale aceluor popore, intro cari Romania ocupa locul principalu. De repetíte ori amu pusu in vederea cetitoriloru nostri articli reprodusi d'in „Osten“, si speramu, ca prin acésta am datu impulsu totoruru spriginitoriloru cauzei noastre, ca se acura a sustiené una intreprindere atatu de folositoria natiunii romane. Eia, ca acéste cuvinte se nu resune in desiertu!

Sciri electrice.

Parisu, 14 noemvre. „Étendard“ demintíndu scirea lui „Gaulois“ despre descoperirea unu complotu in contr'a imperatulu, dice: Guvernulu n'a descoperitu nici unu complotu. Presupuneriile lui „Gaulois“ despre legea de securitate inca sunt false. Mesurele discretiunarie, provocate prin atentatului Orsini, sunt desfiintiate odata pentru totdeun'a. Guvernulu nu cugeta nici la reactiune nici la fortia, legile sustatorie, esecutate cu rigore ajungu pre depínu. — „France“ inca deminte scirile lui „Gaulois.“

Madridu, 15 noemvre. Unu mitingu democraticu-monarcticu consente cu manifestele guvernulu.

Parisu, 15 noemvre. „France“ imputa cuventarei lui Stanley, ca nu e destulu de nepartiala. Stanley aru fi trebuitu seé Prusiei, si nu Franciei suaturi de moderatiune, si se nu vorbesca de unitatea Germaniei sub conducerea Prusiei.

Parisu, 15 noemvre. „Droit“ dice, ca in contr'a lui „Gaulois“ s'aru fi inceputu investigatiunea pentru respandirea sciriloru false, cari sunt menite a conturb' pacea publica.

Parisu, 16 noemvre. Componistulu Rossini si bancariulu James Rothschild au moritu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „ 10 „ 51 „ „
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „ diu'a, „ 1 „ 54 „ n'optea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d.m. „ 6 „ 31 „ deman.
„ Czepléd	„ 7 „ 54 „ „ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ n'optea, 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem. „ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „ „) „
„ Beseric'a-Alba	„ 3 „ 40 „ „ „
Sosese in Baziasiu la	9 „ 10 „ „

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica anm' odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ n'optea „ 12 „ 53 „ diu'a
„ Czepléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ n'opt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosese in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravit'ia.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demanét'ia
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „
Sosese in Oravit'ia la	10 „ 57 „ „

Oravit'ia-Jasenov'a.

De la Oravit'ia	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „
Sosese in Jasenov'a la	8 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czepléd	„ 9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*)	1 „ 55 „ dup. med.
Sosese in Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosese la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demanét'ia
Sosese in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czepléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demanét'ia.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czepléd	„ 9 „ 47 „ „
„ Szolnoco	„ 11 „ 2 „ „
Sosese in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demanét'ia
„ Solnoco	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosese in Czepléd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demanét'ia

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — n'optea.
„ Monaco	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa méd.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „
Sosese in Paris	la 5 „ — demanét'ia.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa méd.
„ Monaco	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ n'optea.
Sosese in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea posteloru.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosese in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19½ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

„ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosese in Oradea la 6 ore 40 minute demanét'ia.

„ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, sosese in Sibii la 2 ore 15 minute n'optea. Cale are 34½ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

„ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosese in Aradu la 1 ora 45 min. noptea.

„ Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosese in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36¾ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

„ Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosese in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.

„ Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demanét'ia, sosese in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26¾ mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.

„ Orsiova la Temisior'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, sosese in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmator'ia.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosese in A. la 11 ore 45 minute diu'a Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.

„ Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, sosese la 7 ore 45 minute ser'a.

„ Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. sosese la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21½ mile tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.

„ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. sosese la 11 ore 50 min. diu'a.

„ Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. sosese la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18½ mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.

„ Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosese la 9 deman.

„ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosese la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19¼ mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.

„ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. sosese la 2 ore 35 min. noptea.